

11. évfolyam – emelt szintű érettségi vizsgára felkészítő foglalkozás

Óraszám: 102 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
1. Civilizáció, államszervezet az ókorban	8
2. Világvallások kialakulása, jellemzői	6
3. A középkor világa	12
4. Honfoglalás, Árpád-kor	8
5. A középkori magyar állam virágkora	12
6. A kora újkor	10
7. Magyarország a kora újkorban	12
8. Felvilágosodás kora	7
9. Magyarország a XVIII. században	12
10. Ipari forradalmak kora	7
11. Reformkor, 1848-49-es forradalom és szabadságharc	8
<i>Összes óraszám:</i>	<i>102</i>

1. Civilizáció, államszervezet az ókorban

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint a római államban a principátus létrejöttét működését, hatásukat az európai civilizációra.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése.
- Az ókori civilizációk kulturális emlékeinek megismerése.
- A görög filozófia kimagasló képviselőinek (Platon, Arisztotelész) bemutatása.
- A római köztársaság válságának és a principátus létrejöttének, működésének bemutatása.

Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, múmia, Akropolisz, filozófia, jósa, olümpiai játékok, városállam/polisz, arisztokrácia, démosz, demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás, rabszolga, patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, amfiteátrum, gladiátor, provincia, légió, limes, polgárjog.

Személyek: Hammurapi, Kleiszthenész, Periklész, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus.

Kronológia: Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor, Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete

Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.

Topográfia: Mezopotámia, Babilon, Egyiptom, Nílus, Olümpia, Athén, Alexandria, Itália, Róma, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Savaria, Jeruzsálem.

Javasolt tevékenységek

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.
- Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.
- Ábra és források elemzésével bemutatni a római köztársaság válságát.
- Ábra elemzésével bemutatni a principátus rendszerét, működését.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi emelt szintű feladatok megoldása.

2. Világvallások kialakulása, jellemzői

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően felidézi India és Kína vallásait, a monoteista vallások (zsidó, keresztény, iszlám) kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- India és Kína vallási jellemzőinek összehasonlítása.
- A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása.
- A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása.
- Források alapján bemutatni a kereszténység államvallássá válását.
- A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása.
- A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen.
- Források alapján bemutatni az iszlám kialakulását.

Fogalmak: politeizmus, brahmanizmus, buddhizmus, konfucionizmus, taoizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra, Messiás, keresztény vallás, keresztység és úrvacsora, apostol, misszió, Biblia, Újszövetség, evangélium, püspök, zsinat.

Személyek: Buddha, Lao-ce, Kung-fu-ce, Ábrahám, Mózes, Jézus, Szent Péter és Szent Pál apostolok, Constantinus, Mohamed

Kronológia: a keresztény időszámítás kezdete (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat, 622. a hedzsra.

Topográfia: Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, Betlehem, Mekka.

Javasolt tevékenységek

- Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.

- Áttekintő táblázat / tabló készítése India és Kína vallásairól.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos források elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.
- Az iszlám vallás sajátosságait bemutató ábra elemzése.
- A témához kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

3. A középkor világa

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat és kulturális hatásait;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Frank Birodalom szerepének a bemutatása.
- A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése.
- Az angol és a francia rendi állam létrejöttének, működésének a bemutatása.
- A jobbágság jogainak és kötelességeinek rendszerezése.
- Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában.
- A legfontosabb szerzetesrendek (bencések, ferencesek, domonkosok) jellemzőinek bemutatása.
- A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása.
- Az Oszmán Birodalom kialakulásának és Európára gyakorolt szerepének értelmezése.

Fogalmak: uradalom, földesúr, majorság, jobbágy, robot, kiváltság, rend, pápa, érsek, cölibátus, szerzetes, bencés rend, ferences rend, eretnek, inkvizíció, kolostor, katolikus, szent, kódex, román stílus, gótikus stílus, reneszánsz, lovag, nemes, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, kereszties hadjáratok, polgár, céh.

Személyek: I. (Nagy) Károly, I. (Nagy) Ottó, Szent Benedek, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, Gutenberg, Dózsa György.

Kronológia: 476–1492 a középkor, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.

Topográfia: Frank Birodalom, Egyházi Állam, Anglia, Franciaország, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, Szentföld.

Javasolt tevékenységek

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.

- Áttekintő ábra elemzése az egyházi hierarchiáról.
- Prezentáció készítése a középkori egyetemekről.
- Prezentáció, bemutató készítése szerzetesrendekről.
- Információk gyűjtése az Oszmán Birodalom kialakulásának főbb fordulópontjairól.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

4. Honfoglalás, Árpád-kor

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket;
- értékeli az államalapítást, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;
- felidézi az Árpád-kori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása.
- A honfoglaló magyarok életmódja.
- A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása.
- Géza fejedelem, I. (Szent) István uralkodásának jellemzése és értékelése.
- Az új rend megszilárdítása I. (Szent) László és Könyves Kálmán uralkodásának idején.
- Az Aranybulla szerepének, jelentőségének a felismerése a magyar rendi alkotmányosság kialakulásában.

Fogalmak: finnugor, törzs, fejedelem, kabarok, vérszerződés, honfoglalás, kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, kalandozások, székelyek, vármegye, egyházmegye, érsekség, tized, nádor, ispán, kancellária, kettős kereszt, szászok, kunok, tatárok/mongolok

Személyek: Álmos, Árpád, az Árpád-ház, Géza, I. (Szent) István, Koppány, Szent Gellért, Szent Imre, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla, Szent Margit

Kronológia: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása, 1222 az Aranybulla, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása

Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Buda, Muhi, Erdély, Horvátország

Javasolt tevékenységek

- A honfoglaló magyarok társadalmát, életmódját bemutató ábrák elemzése.
- Az Árpád-kori magyar állam- és egyházszervezet elemzése ábrák felhasználásával.
- Forrásrészletek segítségével értelmezni Szent István, Szent László és Könyves Kálmán törvényeit.

- Forrásrészletek segítségével elemezni az 1222-es Aranybullát és későbbi szerepét, jelentőségét.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

5. A középkori magyar állam virágkora

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- felidézi a középkori magyar állam virágkorának történelmi fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése.
- Az Anjou-kori magyar társadalom fejlődése és jellemzői I. (Nagy) Lajos törvényei alapján.
- A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése.
- Luxemburgi Zsigmond külpolitikájának főbb vonásai.
- Hunyadi János és Mátyás törökellenes küzdelmei.
- A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában.

Fogalmak: aranyforint, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszonalunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, kormányzó, székervár, végvár, szultán, szpáhi, janicsár, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, zsoldos, Corvina, Szent Korona, Szent Korona-tan, Képes krónika.

Személyek: I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás.

Kronológia: 1308. I. Károly uralkodásának kezdete, 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1351 I. (Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–90 Mátyás uralkodása.

Topográfia: Visegrád, Lengyelország, Csehország, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Kenyérmező, Oszmán Birodalom.

Javasolt tevékenységek

- A törvények és a társadalom kapcsolatának elemzése I. Lajos uralkodása idején.
- Zsigmond külpolitikájának elemzése forrásrészletek segítségével.
- A korszak kiemelkedő személyiségeinek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteik mozgatórugóiról. (Pl. Hunyadi Mátyás külpolitikája.)
- Hunyadi János és Mátyás híres ütközeteinek felidézése, bemutatása térképvázlatok, írott források és animációk segítségével.
- A török és a magyar hadsereg összehasonlítása összegyűjtött információk alapján.

- Kiselőadás készítése 14–15. századi magyar történelem kulturális hagyatékának kiemelkedő emlékeiről.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

6. A kora újkor

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- megismeri a földrajzi felfedezések Európára gyakorolt hatásait;
- be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait;
- bemutatja a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A felfedező céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken.
- Különböző információk, szöveges források, térképek és ábrák alapján a kialakuló világkereskedelem új útvonalainak az elemzése.
- Az új munkaszervezési formák pl. a manufaktúrák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral.
- Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése.
- A reformáció okainak és következményeinek bemutatása.
- A reformáció és a katolikus megújulás magyarországi hatásai.
- Vallás és politika összefonódásának felismerése.
- A harmincéves háború értelmezése.
- A francia abszolutizmus jellemzői XIV. Lajosuralkodása alatt.

Fogalmak: gyarmat, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, manufaktúra, tőke, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, örökös jobbagység, reformáció, protestáns, evangélikus, református, anglikán, unitárius, vallási türelem, ellenreformáció, katolikus megújulás, jezsuiták, barokk.

Személyek: Kolumbusz Kristóf, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Apáczai Csere János, Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos.

Kronológia: 1492-től az újkor, 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék.

Topográfia: Spanyolország, India, London, Párizs/Versailles, Sárospatak.

Javasolt tevékenységek

- A felfedező utak irányainak követése és a korai gyarmatok elhelyezése térképen.
- Források segítségével bemutatni a kontinensek közötti új kereskedelmiútvonalak jellemzőit.
- Források (szöveges, diagrammok) elemzésével feltárni a beáramló nemesfém által eredményezett árforradalmat, s annak hatásait.

- Források és térképek segítségével bemutatni az Európán belüli belső munkamegosztást.
- Ábrák és szöveges források révén elemezni a manufaktúrák újszerű vonásait.
- A merkantilizmus elemzése ábrák és képek révén.
- Információk gyűjtése a harmincéves háború szakaszairól és jelentősebb személyiségeiről (Wallenstein, II. Gusztáv Adolf).
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

7. Magyarország a kora újkorban

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait, jelentősebb alakjait;
- felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken.
- A három országrész (Királyi Magyarország, török Hódoltság, Erdélyi Fejedelemség) belső berendezkedésének a jellemzői.
- A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján.
- A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása.
- Bethlen Gábor fejedelem tevékenysége jelentőségének felismerése.
- Zrínyi Miklós tevékenysége.
- Megismerni a törökök kiűzésének kiváltó okait, főbb eseményeit és következményeit.
- A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.

Fogalmak: rendi országgyűlés, hajdúszabadság.

Személyek: I. Szulejmán, II. Lajos, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, Dobó István, Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő.

Kronológia: 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, 1686 Buda visszafoglalása, 1699 karlócai béke.

Topográfia: Mohács, Kőszeg, Eger, Szigetvár, Habsburg Birodalom, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság, Magyar Királyság (királyi Magyarország), Pozsony, Gyulafehérvár, Bécs.

Javasolt tevékenységek

- A mohácsi csatavesztés után kialakuló országrészek területi változásainak értelmezése térképek felhasználásával.
- Politikai portré készítése a korszak kiemelkedő személyiségeiről (pl. Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós).
- Államszervezeti ábrák értelmezése a Magyar Királyságról és az Erdélyi Fejedelemségről.
- Az országrészek és a fontosabb várak, csaták elhelyezése vaktérképen.
- A török kiűzése állomásainak nyomon követése térképen.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

8. Felvilágosodás kora

Óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását;
- be tudja mutatni a korszak legjelentősebb politikai eseményeit (háborús konfliktusokat).
- értelmezi a francia forradalom és a napóleoni háborúk Európára gyakorolt hatását.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok alapján.
- A 18. századi nagyhatalmi konfliktusok (örökösödési háborúk, hétéves háború) kiváltó okai és következményei.
- Az USA létrejöttének körülményei.
- Az USA alkotmányának értelmezése.
- A francia forradalom és napóleoni háborúk fontosabb fordulópontjainak felismerése.

Fogalmak: felvilágosodás, jogegyenlőség, hatalmi ágak megosztása, népfelség, társadalmi szerződés, szabad verseny, alkotmány, alkotmányos monarchia, elnök, miniszterelnök, felelős kormány, census, általános választójog, forradalom, diktatúra, jakobinus, Szent Szövetség.

Személyek: Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, George Washington, Maximilien Robespierre, Bonaparte Napóleon.

Kronológia: 1689 a Jognyilatkozat, 1776 a Függetlenségi nyilatkozat, 1789 a francia forradalom, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, 1815 a waterlooi csata.

Topográfia: Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok, Párizs, Oroszország, Waterloo.

Javasolt tevékenységek

- Idézetek alapján elemezni a felvilágosodás államelméletét.
- Térképek alapján elemezni a 18. század nagyhatalmi konfliktusait, összehasonlítani a bennük résztvevő szövetségeket.

- Ábra alapján elemezni az USA alkotmányát és állami berendezkedésének sajátosságait.
- Térkép segítségével bemutatni, elemezni a forradalmi Franciaország és Napóleon háborúit.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

9. Magyarország a XVIII. században

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése.
- Magyarország újra történő népesülésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével.
- Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása.
- II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése.
- A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.

Fogalmak: kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás, amnesztia, felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet.

Személyek: II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József.

Kronológia: 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc, 1711 a szatmári béke, 1740–1780 Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása.

Topográfia: Temesvár, Határőrvidék, Poroszország

Javasolt tevékenységek

- Összefoglaló készítése a Rákóczi-szabadságharc okainak és eredményeinek összehasonlítására.
- Források alapján bemutatni Magyarország és a Habsburg-dinasztia kapcsolatát, az ebből származó előnyöket és konfliktusokat.
- A népességmozgások és az egyes népcsoportok jellemzőinek bemutatása források felhasználásával.
- Mária Terézia és II. József legfontosabb rendeleteinek elemzése szöveges források és tematikus ábrák felhasználásával.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

10. Ipari forradalmak kora

Óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait;
- képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése.
- Egy ipari nagyváros életkörülményeinek jellemzése.
- Az ipari forradalmak társadalmi következményeinek azonosítása.
- A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.
- A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján.
- Az ipari forradalmak életmódra gyakorolt hatásainak a felismerése.
- A nők helyzetében bekövetkezett változások a 19-20. század fordulóján.

Fogalmak: liberalizmus, nacionalizmus, nemzetállam, konzervativizmus, reform, ipari forradalom, munkanélküliség, tömegtermelés, szegregáció.

Személyek: James Watt, Thomas Edison, Henry Ford.

Topográfia: Manchester, New York.

Javasolt tevékenységek

- Az egyes politikai eszmék álláspontjai közötti különbségek megbeszélése.
- Grafikonok, adatsorok elemzése az ipari forradalmak társadalmi és demográfiai hatásairól.
- Kiselőadások tartása fontosabb találmányokról.
- Az ipari forradalom társadalmi hatásainak megvitatása.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.

11. Reformkor, 1848-49-es forradalom és szabadságharc

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére az emelt szintű érettségi követelményeinek megfelelően:

- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor, valamint az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc időszakában;
- fel tudja idézni a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A magyar nacionalizmus és liberalizmus jelentkezése, célkitűzései a reformkorban.
- A rendi országgyűlés és a megyerendszer működése.
- A nyelvkérdés és a nemzetté válás bemutatása különböző források segítségével.
- Népek, nemzetiségek (pl. németek, zsidók, szlávok) szerepe a reformkorban, törekvéseik 1848-1849-ben.
- Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc katonai vereségének belső és nemzetközi összefüggéseinek a megismerése.
- A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján.

Fogalmak: alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, közteherviselés, jobbágyfelszabadítás, örökváltság, márciusi ifjak, sajtószabadság, cenzúra, áprilisi törvények, népképviselői országgyűlés, politikai nemzet, nemzetiség, honvédség, Függetlenségi nyilatkozat

Személyek: József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc., Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Ganz Ábrahám, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Görgei Artúr, Bem József, Klapka György, Ferenc József, Julius Haynau.

Kronológia: 1830–1848 a reformkor, 1830 a Hítel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, 1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése.

Topográfia: Pest-Buda, Pákozd, Debrecen, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad.

Javasolt tevékenységek

- Ábrák készítése, elemzése a reformkori rendi államszervezet működéséről.
- Táblázatos összefoglaló készítése a reformkori nemzetiségi törekvésekről.
- A reformkor legfontosabb nemzeti és nemzetiségi törekvéseinek elemzése szöveges források felhasználásával.
- A szabadságharc főbb eseményeinek elhelyezése vaktérképen.
- Vita a szabadságharc vereségének belső és külső okairól.
- A témakörhöz kapcsolódó korábbi érettségi feladatok megoldása.